

#LuxLeaks ► **Dijsselbloem: Wij wél netjes** ► **Juncker onder vuur**

EU-ministers laken handelwijze Luxemburg

Van onze verslaggevers

Luxemburg heeft zich in zijn belastingafspraken met bedrijven niet gehouden aan de wereldwijde standaarden die de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) heeft opgesteld. Dat zei minister Dijsselbloem van financiën gisteren in Brussel. Hij voegde er aan toe dat Nederland zich juist wél netjes gedraagt. Gisteren kwam Luxemburg zwaar onder vuur te liggen na de onthullingen van *Trouw* en het International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) over de manier waarop bedrijven miljarden aan belasting ontwijken via geheime afspraken met het Groothertogdom. Met zijn kritiek raakt Dijsselbloem ook de positie van de nieuwe voorzitter van de Europese Commissie: de Luxemburger Jean-Claude Juncker was jarenlang premier (1995-2013) én vaak tegelijk minister van financiën (1989-2009) van Luxemburg, en daarmee de 'Godfather' van het volgens critici te aantrekkelijke belastingklimaat in zijn land. De vraag rijst hoe Juncker, die gisteren niet wilde reageren, zich vanuit zijn huidige

Europese topfunctie daarvoor zal verantwoorden. "Als de berichten kloppen, dan heeft Luxemburg de internationale standaarden niet gehanteerd", aldus Dijsselbloem bij aanvang van een overleg met de ministers van financiën van de eurozone. De Luxemburgse minister van financiën, Pierre Gramegna, belegde in Brussel een aparte persconferentie waarin hij alle kritiek van de hand wees. "Wat er is gebeurd is volkomen legaal. Zodra de wereldwijde belastingregels veranderen, wordt duidelijk dat Luxemburg zich daar snel aan zal aanpassen." Maar de kritiek op Luxemburg kwam van meerdere kanten. Volgens de Franse minister van financiën, Michel Sapin, is 'belastingoptimalisatie' door bedrijven 'niet langer acceptabel'. Er moet een wereldwijde strijd komen tegen deze praktijk, aldus Sapin, waarbij Europa sneller moet optreden. Volgens zijn Duitse collega Wolfgang Schäuble heeft Luxemburg 'nog een hoop te doen' om ervoor te zorgen dat het zich houdt aan internationale belastingafspraken.

VANDAAG 6|7, OPINIE 21
Meer over LuxLeaks

Keuze voor euthanasie wordt soms te snel gemaakt

Ex-lid toetsingscommissie Theo Boer: 'Mensen hebben soms nog waardevolle jaren voor de boeg, maar artsen vinden het moeilijk om tegen hun patiënt te zeggen dat er geen sprake is van ondraaglijk lijden'.

Alwin Kuiken

REDACTIE GEZONDHEID & ZORG

Euthanasieartsen gaan soms te snel mee in beweringen van patiënten dat ze ondraaglijk lijden. Het valt daardoor niet uit te sluiten dat in Nederland euthanasie is verleend aan mensen die nog waardevolle jaren te leven hadden.

Dat zegt ethicus Theo Boer, die in september na ruim negen jaar afscheid nam van de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie. In die jaren beoordeelde hij ruim 4000 gevallen van euthanasie. Op grond van die ervaring concludeert Boer (54) dat artsen, de politiek en de toetsingscommissies serieus zouden moeten overwegen om de euthanasiewet nog eens goed tegen het licht te houden.

Vijf toetsingscommissies beoordelen in Nederland achteraf of artsen zich bij de uitvoering van euthanasie aan de wettelijke zorgvuldigheidsei-

sen hebben gehouden. Dat gaat volgens Boer niet altijd probleemloos.

De kneep zit hem volgens Boer, die Ethiek van de Zorg doceert aan de Theologische Universiteit Kampen, in de vereiste dat de arts overtuigd moet zijn dat de patiënt ondraaglijk lijdt. "Uit de dossiers valt op te maken dat artsen nogal eens gene hebben om tegen een patiënt te zeggen: 'U lijdt niet ondraaglijk'. Dat is begrijpelijk, want het is bijna onmenselijk om dat te zeggen."

De toetsingscommissies kunnen achteraf niet zélf vaststellen of iemand ondraaglijk leed. Ze moeten afgaan op wat artsen zeggen. "Er zijn dossiers, vooral bij de Levens-eindekliniek, waarbij ik zeg: 'Dat gaat wel erg hard'. Maar als een dokter zegt: 'Voor deze mevrouw of meneer is het leven de komende maanden, jaren verschrikkelijk', bijvoorbeeld omdat een mantelzorger is overleden, heb je dat als commissie maar te respecteren."

Volgens Boer is hierover bij de totstandkoming van de wet, die in 2002 van kracht werd, niet goed genoeg nagedacht. In de eerste jaren na invoering had Boer minder problemen met de bepaling over ondraaglijk lijden omdat vrijwel alleen mensen met een terminale, lichamelijke aandoening euthanasie kregen.

Sinds euthanasie vaker werd verleend aan mensen die nog geruime tijd te leven hadden, zat Boer na zijn werk bij de commissie af en toe met 'een knoop zijn maag'. Het valt volgens hem, met name bij de Levens-eindekliniek, niet uit te sluiten dat patiënten euthanasie hebben gekregen die nog 'waardevolle jaren' voor de boeg hadden.

Hij wil daarom in de wet of in de toetsing ervan een sterkere medische component inbouwen. Dat sommige aandoeningen dan wellicht buiten de boot vallen, weegt volgens Boer niet op tegen de voordelen van een objectiever criterium. Gaan de ontwikke-

lingen op deze wijze door, dan verwacht hij een sterke toename van het aantal gevallen van euthanasie omdat mensen niet in een verpleeghuis opgenomen willen worden. Hij ziet dat nu al gebeuren.

"Ik denk dan aan gevallen waarbij één van de twee partners een acute, terminale aandoening krijgt, en waarbij de zorgafhankelijke partner zegt: 'Zonder mijn geliefde wil ik

niet door'. Als zo iemand opname in een verpleeghuis beschouwt als ondraaglijk lijden en de arts daarin meegaat, dan kun je naar de letter van de wet moeilijk om het oordeel 'zorgvuldig' heen."

Scherper toetsen is volgens Boer nu vrijwel onmogelijk. "Er liggen al goedgekeurde dossiers, waarnaar verwezen kan worden. Die jurisprudentie draai je niet zomaar terug. Maar je kunt wel pas op de plaats maken."

Hij bepleit een adempauze waarin wordt afgesproken dat er niet nóg meer baanbrekende gevallen bijkomen. Hij pleit voor het instellen van een commissie die een publieke en partijoverstijgende discussie gaat voeren. Die zou moeten gaan over de vraag welke euthanasiepraktijk in Nederland het meest toekomstbestendig en veilig is.

VERDIEPING 'Ik heb veel moeite met duo-euthanasie'

advertentie

